

„LUPTA PENTRU LUMINĂ“

„LUMINA PRIN LUPTA“

REVISTA LITERARĂ

APARE ODATA PE SĂPTĂMANA

DIRECTOR T. H. M. STOENESCU

ABONAMENTUL

Pe un an . . . . . 20 Lei
 Pe 6 luni . . . . . 10 „
 Pe 3 luni . . . . . 5 „

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA

4, Strada Regală, 4. — București.

ANUNCIURILE

Linia pe pagina 16 a 20 b.
 Linia pe pagina 15, 50 b.

MIMILI, BAU

(NUVELĂ)

Îți plângea inima de bucurie, când îi vedeai pe-amândoi bătrâni, și iubindu-se ca doi tineri, urmărindu-se ca doi porumbei, desmerdându-se ca doi nebuni înamorați.

Când i-am cunoscut, albiseră și el și ea.

Nu'mi puteam stăpâni risul, când îi surprindeam făcându-și curte, câtând să se îndatoreze fie-care și dând să se înțeleagă tutulor că dragostea adevărată între soți e numai aceia care rămâne tânără până 'n bătrânețele lor. Dar era ceva firesc, nesilit, în tot ce făceau ca să placă mai mult unul altuia. Pretutindenii îi întâlneai împreună; la vorbă, nu se împotriveauă nici o dată; la fapte, ce hotâra bărbatul, nevasta găsea că e sfânt; la petreceri, unde le dorea Maria, Barbu se îndruma într'acolo.

Nașii lor îi botezaseră cu nume creștinești; dar ei înțelegeau creștinismul într-o a face fapte bune; numele,

or care ar fi, nu schimbă nimic din mărinimia sau mișelia celor care'l poartă. Din primele zile ale căsătoriei lor, — și se luaseră tineri de tot, — el găsia mai dulce să-i zică *Mimili*; ea îl dezmerda mai cu foc, chemându'l *Bau*.

Mimili și Bau ajunseseră de pomina în cercul în care trăiau. Toți îi judecau după plac în fundul cugetărilor lor: unii îi admirau, alții îi invidiau; mulți își făceau cuvânt de glumă când nu erau de față. Dar demnitatea părului lor alb și impunător deștepta respectul până în spiritele cele mai desmațate.

Nu-i simțise nimeni să se fi certat vr'o dată, în timpul lungilor ani de căsnicie exemplară. Li se întâmpla poate une-oră să se supere între ei, din cine știe ce glumă, or jucărie de îndrăgostiți; dar supărarea nu ținea mult; dacă trecea de două zile, apoi mahnirea le era serioasă de tot: căutați care mai de care pilejul să se împace. În timpul supărării, la masă, ședeau unul în fața altuia, își ziceau cu un ton solemn domnule sau doamnă, se serveau ca doi cunoscuți din aceea zi,

care în ceremonia unui prieteşug în-tâmplător, se spionează între ei, ca să vadă dacă inimele lor sunt făcute să se lege în intimitate.

La cel din urmă prânz sau dejun, în timpul supărării, ajungeau demni de a fi trecuți în cea mai scrupuloasă carte de manieri elegante, ai fi crezut că se află la o masă de gală, unde mişcarea cât de mică trebuia să fie măsurată, măiestrită. Dar de-o dată, din culmea unei ceremonii banale, dupe desert își aruncau șervetele de-o parte și rămăneau cu ochii țintiți unul asupra altuia. Se priviau lung, buzele începeau să le zîmbească, și în-tocmai cum face copilul când bagă capul prin deschizătura uşei ca să amăgească pe cine-va, Barbu își lungea gâtul înainte și cu un ton duios și prelung îi zicea:

— Mimili !....

Ea, și mai copilăroasă, izbucnind de rîs, îi răspundea :

— Baă !....

Și se apropiau, se luau de gât, se sărutaă, se împăcaă.

Ziua, Baă se ducea în oraș dupe treburi. Mimili rămănea acasă, singură, chemând din când în când vr'una din servitoare, ca să-i poruncească ce-va, și dându-se adesea unor cugetări, ce-i dispăreau îndată ce bărbatul ei se întorcea. Se gândea cum de nu le dăduse d-zeu măcar un copil, cu care să-și facă mai fericită vârsta bătrânelor, căruia să-i dea toate îngrijirile, pe care să'l îmbrace cum nu mai e altul, să'l crească cum nimeni n'ar ști afară de ei, să'l învețe, să'l introducă în lume, să'l însoare dacă ar fi băiat,

s'o mărite dac'ar fi fată. Oh ! care părinți și-ar iubi mai călduros copilul, și ce copil și-ar respecta mai mult părinții !

Dar de-o dată, când tocmai acele cugetări erau gata să se pornească în lacrimi divine pe fața ei bătrână dar plină de dorinți, — câte-va ciocănituri se-auziaă la ușa, și bărbatul ei, de-afară, așteptând ca ea să-i zică „intră“, o striga cu un ton glu-meț și prelung :

— Mimili !....

Iar ea, din năuntru, îi răspundea cu același ton :

— Baă !

Une ori, ca să se'nveselească mai mult, încuia ușa pe din afară și pe gaura cheei, o striga tot ast-fel pe nume de nenumerate ori, iar ea îi răspundea ; — și, Mimili, Baă, se repetaă unul dupe altul pe tonuri care de care mai variate, mai glumețe, mai dezmierdătoare. Erau ca două pisicuțe, care într'o parte și alta a unui gard, se *miuesc* și se chiamă în limba lor nepricepută.

Așa bătrâni, trebuia să-i cunoști în toate amănuntele vieții, ca să poți povesti lung, ademenitor despre dênșii.

Dar,—oh ! trist semnal al soartei comune !... Veni ceasul când trebuia să se despartă pentru veci, când moartea nu ține socoteală că sufletul mai poate trăi în corp încă multă vreme.

Maria se îmbolnăvi. Cât a 'ngrijit'o bătrânul, cât doctori i-a adns din cei mai de frunte, câte nopți n'a închis ochii lângă ea și câte lacrimi au curs de sub genele lui albite ! Dar toate au fost în zădar ! Ea închise ochii cu un suris amar, rostind un „Baă !“ a-

tât de sfâșietor, că inima cea mai tare, în fața unei astfel de priveliști, s'ar fi sguduit de milă pentru bietul bătrîn și de ură împotriva cerului.

A doua zi, nemângâiatul soț mergea între rude și prieteni, în urma dricului încărcat de coroane, și atât suferea, că-i venea să zică cioclilor: „*Maî încet! Maî încet! Nu mi-o duceți așa de repede la groapă!*”

Astăzi, când se duce la cimitir, să-i îngrijească de flori, să-i pue coroane, rămâne zdrobit lângă mormântul ei,— aruncă privirea într'o parte și într'alta, ca nu cum-va să fie cine-va să'l auză, și cu un ton ce nu se poate imita, o cheamă:

— *Mimili! Mimili!*

Dar lacrimile îl înăbușesc, și așteaptă în zadar să mai auză:

— *Baă! Baă!*

Th. M. Stoiculescu.

GHISEL

Nuvelă

(Dupe Bernard Lazare)

Contesa Ghisel e singură. Stă tristă pe un scaun, cu capul între mâinile-i albe, visează; și cutele rochiî ei de mătase o înconjoară ca niște valuri nemișcate. Îi e urât.

Vine bătrînul ei bărbat îmbrăcat în haine de vânătoare, să și ia „adio“ de la dînsa înainte d'a pleca. Ghisel își re-trage capul, ferindu-se să n'o sărute. El pleacă.

Ea se uită dupe dînsul, privirile-i sclipește, și, cu brațul întins în urmă-i:

— *Bătrîne, îi zice ea, — te urăsc!...*

Se așează din nou pe scaun. Gîndurile negre o frămîntă; carnea-i tresare sub desgustul desmerdărilor legitime, se nspăimîntă de patul în care e silită să se întălnescă în fie-care seară cu bărbatul său. Sufletul ei cere rîsbunare, rîsbunare în potrivea aceluî bătrîn.

Bate cine-va la ușă. Contesa auzind se nfiară, apoi se scoală și deschide: e Ditmar. Ea îl aștepta. Tînărul își scoate pălăria, o salută cu umilire și se așează la picioarele ei pe pernele de plisă. Îi vorbește cu înfocare de iubirea lui, îi îngână nenumărate desmierdări, îi arată dorințele lui, dulcile lui dorinți neîndeplinite. Pe nesimțite, ea își strecoară degetele prin părul bălaiu al iubitului ei tremurând de voluptate; și cu toate astea, ochii ei nu se turbură la strigătul desmerdărilor; fruntea-i e încrețită de mînie, buzele-i tremură de ură, și cu mâinile-i delicate închide pleopele lui Ditmar ca să n'o vază. Glasul lui se înmoaie și se îndulcește, vroba îi e duioasă, mâinile-i se încovoăie pe dupe mijlocul Ghiselei și cu repeziciune o atrage spre dînsul, vrînd s'o sărute. Ea îl înlătură:

— *Vrei să săruți aceste buze, pe care le-a sărutat un altul?*

Ditmar e cuprins de furie.

— *Un altul! strigă el.*

— *Bărbatul, răspunde ea, nu poate să și sărute nevasta?*

Tînărul tace, nemișcat; își astupă mânia; iar Ghisel, cu batjocora pe buze se miră că nu e gelos. Puțin câte puțin, se întărită, apoi isbucnește:

— *Dacă eă te-ași iubi atât cât zici tu că mă iubești, n'ași suferi să aă o altă femeie lângă tine. Ași omoră-o!*

Ditmar tace; îngălbenește. Eă îl pri-

vește cu dispreț; atunci el, cu brațele întinse, o întreabă rugător:

— Oh! Spune-mi că nu te-a sărutat!

— Și crezi oare că se mulțumește numai cu atât?

Ditmar bate din picior, se înfurie ca un sălbatec, cuprinde în brațe pe iubita lui și... Ea se smulge, îl asvirlă înlăturî, îl insultă și îi înfierază purtarea.

— Du-te la femeile de drumuri, de oare-ce suferi ca femeia ta să fie și a altora! Dar câinii chiar se bat când umblă doi dupe-o cățea! Du-te; voiți fi a ta, după ce voiți rămănea veduvă.

— Dar bătrânul, murmură Ditmar, va trăi mai mult ca noi.

— Dacă vei vrea tu!

— Ce-ai zis?... îngână el.

— Ce fel? Nu m'ai înțeles? Nu știu că nu pot să-i sufer răsuflarea pe buzele mele și mâinile-i încolăcindu-se de gatul meu?

Ditmar se reapropie de dânsa și vrea s'o mângâie.

— Sărutarea mea va șterge pe-ale lui, îi zice el încetișor.

Ar fi voit să'l scuipe 'n obraz; se înroșise de rușine, văzând c'o iubia așa de puțin.

— Îți jur, zise ea, îți jur că nu voi fi a ta, de cât din ziua în care 'mă vei aduce inelul din degetul bărbatului meu.

— Vrei așa dar, să'l omor?

— Ți-am zis eu să'l omori? Du-te de 'i cere inelul, dacă crezi că ți'l va da.

Ditmar se tărăște la picioarele ei, o roagă, se vaită; îi e groază să verse sângele unui om; dar Ghisel, neînduplecată, răspunde:

— Am jurat!

Atunci, el se hotărăște, consimte să

plece; dar, cel puțin, îi cere o vorbă blândă, o privire duioasă, o sărutare. Ea s'apropie, îl ia în brațe, și privirile ei îl ard până 'n măduva oaselor. El, comprins de fiori, îi repetă:

— Sărută-mă!

— Iată, iată buzele mele; ele 'ți vor însufla ura mea.

Ditmar pleacă; se duce.

Ghisel e singură. Stă în picioare privind în spre ușă; par'că ar urma pe Ditmar în depărtare. Stă ast-fel și tace multă vreme; apoi, se reazează pe scaun, iar culetele rochii ei de mătase o înconjoară ca niște valuri, pe când, cu capul între mâinile-i albe, cu ochii neliniștiți, murmură:

— Numai de l'ar găsi!

II

Noaptea înconjură ca într'o rețea spațiul odăii în care stă Ghisel; nimic n'o abate din cugetarea ei.

— În zadar se uită la dânsa ogarul cel alb și mare cu care se plimbă adeseori. În zadar cântecul celui mai tiner din slujitorii curței, pătrunde până la auzul ei! Nimic n'o înduioșează, nimic n'o încântă, Ghisel așteaptă hotărîtă și nerăbdătoare.

Poate că, prin tufișurile pădurei, vânătorul a rănit pe iubitul ei și poate că se va reîntoarce îndată la dânsa, s'o ia în brațele-i uscate, să-i redeștepte groaza desmierdărilor lui, rușinea apropierei lui. Ghisel se înspăimântă; ea ridică mâinile unite către cer și rostește o rugăciune criminală; se roagă la D-zeu să nu-i trimită înapoi pe bărbatul său urât, și de-odată se aude sunetul cornului sfâșiiud întunericul adânc ce acopere ca o mantă albă groaza pădurei înghețate.

Iubitul ei se reîntoarce, intră, e lângă

dansa, îi întinde un inel plin de sânge. Ghisel nu-î vine să se creadă atât de fericită; cercetează pe Ditmar, — și el, cu glasul tremurător, îi povestește toată lupta.

Ditmar a întâlnit pe contele Enric într'o poiană împresurată cu brazi. Acolo l-a insultat și bătrânul a scos spada, furios. S'au luptat multă vreme, dar tinărul, învingător, a omorît pe conte, pronunțând numele Ghiselei. În fine, învinsul zăcea acolo, întins pe omăt; fulgii de zăpadă căzând în pățuri dese, îl vor acoperi pînă a doua zi.

Ditmar repetă c'o voce ciudată :

— Nimeni nu va mai găsi corpul lui.

Ghisel a ascultat povestirea, simțind o bucurie adâncă, fiind în același timp mândră că era iubită d'un viteaz. Se apropie de Ditmar, îl îmbrățișează ca o pisică înamorată, îl sărută, îl mușcă, și arsurile buzelor ei setoase înroșesc obrajii tinărului.

— L-ai învins !... Te iubesc Ditmar ; te iubesc și ași vrea să dorm pe brațul tău, care s'a muiat în sângele călăului meu.

Ditmar se pierde sub desmierdările ei groaznice ; el se schimbă la față și Ghisel bagă de seamă.

— De ce tremuri ? întreabă ea. Inima ta nu s'a îngrozit în lupta ce ai avut ; și acum, te clateni par'că ai fi beat. Îți pare rău de ce-ai făcut ?

Tinărul, întâlnind teribilele priviri ale iubitei lui, se dă înapoi cu spaimă ; picioarele nu'l mai țin, sudorile-î curg pe tot corpul.

— Inelul ăsta e al lui, murmură contera. Oh ! adăogă ea, vreau să-î ved cadavrul.

Dar, castelul răsună de strigăte ; se aud plângeri, gemete ; pași grăbiți inain-

tează prin săli ; servitorii bat la ușa odăii în care era contera și intră repede. Ghisel le ese înainte, îi întreabă cu liniște și unul din ei îi spune că s'a găsit lângă șanț cadavrul contelui Enric asasinat ; viteazul rășboinic, care nesocotise tot-d'una durerea, isbutise să se tărăscă pînă acolo.

Ghisel își despletește përul peste umeri, își sfișie rochia de mătase și isbucnește într'o durere șgomotoasă. Ditmar se ascunde într'un colț întunecos, tremurând de frică ; el intreveđe, printre plânsetele iubitei lui, bucuria ei secretă.

Se aduce cadavrul contelui ; Ghisel plânge și întreabă cine l'a omorît. Roagă pe soldați, pe pagii, pe toți servitorii, — le poruncește să răsbune pe bărbatul ei, apoi le spune să-o lase singură, ca să plângă pe viteazul, ucis cu atâta cruzime.

Ei es și cadavrul zace pe scânduri, întepenit în cămașa-î de fier ; contera nu se mai poate stăpâni ; lovește cu piciorul corpul deja rece și'l batjocorește.

— Iată-te mort, căine ! îi strigă ea. Gura ta nu se va mai deschide spre a'mi smulge sărutările ce mă scârbeau ; brațele tale nu se vor mai împletici de mijlocul meu, nu voiü mai simți carnea ta lângă a mea. Îmi vine să te arunc în șanț, și să te las acolo să te mănânce ciorile și fiarele !

— Tacă ! strigă Ditmar ; tacă !

— Vino, îi zice ea ; vino de'ți vezi dușmanul. Nu te teme de el, e mort. De vreme ce l'ai omorît în luptă dreaptă, poți să'l batjocorești, căci el ți-a răpit fericirea pînă acum. Te dai înapoi ; dar ce fel de sânge ai ? Mie îmi vine să'mi lipesc buzele de rana gâtului lui să-î sorb sângele înfiorător.

Măinile ei albe, cu setea d'ași înroși

unghiile, caută rana; iubitul ei o ridică
dupe cadavru.

— Lasă'l! o roagă el.

— Vreaŭ să ved...

Dar pieptul lui nu e sângerat de sabie;
Ghisel caută rana în zadar. Ditmar se
ascunde. Ea se scoală și înaintează spre
dênsul; glasul pare că'i fluieră printre
dintii strânși:

— Ce-ai făcut, spune?

El ghicește gândul contesei, l'a cetit în
privirile ei; își lasă capul în jos. Ghisel
se aruncă din noŭ pe corpul contelui, îl
cercetează bine și descoperă tot.

— Mișelule, strigă ea; l'ai lovit pe la
spate. Îl uram din suflet; dar era voinic
și îndrăsneț, bătrânețea nu-î slăbise pute-
rile, și tu n'ai cutezat să te lupți cu dên-
sul față 'n față. Nemernicule, ucigașule,
l'ai lovit cu pumnalul! Și eu te săru-
tam... Îmi vine să mi smulg buzele, îmi
vine să le arz, ca să dispară urma săru-
tărilor tale; Ah! De ce nu mi se usucă
măinile cu care te-am strâns pe inima
mea, nenorocita mea inimă!

Ea plânge disperată; pe când el, sdro-
bit de durere, o privește, s'apropiă de
dânsa și îi cere răsplată crimei lui. A-
tunci, ea l scui pă în obraz, strigând cu
furie:

— Fugi! Fugi îți zic! Mă 'nspăimânti!

(La Grande Revue).

Nocturna.

DORINȚI ZADARNICE

Mi-am petrecut viața, sperând de azi pe mâine
Să mi ved îndeplinite dorințele ce am
Și, credincios răbdărei, n'am fost nici ca un câine
Imbrățișat de lumea în care vegetam,

Azi încă tot aceeași speranță mă susține
Și poate să se 'ntâmpale vr'o dată s'o 'mplinesc;
Dar ce folos avea-vor dorințele din mine,
Când nu e cu putință să mai întineresc!

Th. M. Stoenescu.

CÂND

Când mă iubea, privind în ochi-î
Uitam a vieței suferință,
Și-alătura de sînu-î dulce
Simțeam ferice-a mea ființă.

Dar când îmi zise 'n nepăsare:
„Fugi, te-am urât.“ și-apoi s'ascunse,
Oh! ce sêlbatecă durere!
Și câtă jale mă pîtrunse!

Perdusem tot ce-aveam o dată,
Până și tainica sperare....
Și-atunci pășind spre sînul morței
Mi-am zis plângend în disperare:

Sermanul om!.. dacă vre-o dată
Ferice simte-a lui ființă,
E ca să poată'n urmă plânge
Mult mai amar în suferință.

Ioan Sărățeanu.

BLESTEMUL SOARTEI

*Nemilostiva Soartă, cu glas-u' de aramă,
'Mi-a poruncit: „Te naște, de vreme ce-ai să mori;
La jugul suferinței, cât vei trăi, te 'nhamă,
Ca 'n fundul disperărei poet să te cobori!”*

*Supune-te naturii și luptă-te cu tine,
Să n'at în toată viața odihnă un minut,
Pe urmele-ți să semeni în tot-d'aura bine,
Ca răul să'ți rêsară pe unde ai trecut!”*

*Și cerul și pământul să'ți fie împotriva,
Să fii urât de-acea pe care îi iubești,
Și ca să vezi atunci că sunt de milostivă,
Îți voi răsti blestemul ca 'n moarte să trăiești!”*

Th. M. Stoenescu.

DE DORUL TEŪ...

Adesea, l'ale noastre șoapte,
Pe ceruri luna se ivea
Și tremurând în'miez de noapte
Amorul nostru tăinua.

De câte ori, strălucitoare
Pe subt al norilor desiș,
Să ne privească pe furis,
Se strecura ispititoare!

Azi noapte, ca și altă-dată,
Mi s'arătă dupe un nor
Să fie calea luminată
A nopței noastre de amor.

Dar tu lipseași, și trista lună
De-odată 'n nori a dispărut,
Iar eu o noapte am trecut
Plângând de dorul teŪ nebună.

Paris

Anna Ciupagia.

UNA-ALTA

Un englez închiriasse o casă mare, în care locuia de cât-va timp. Intr'o dimineață întră servitorul, îl deșteptă din somn și-i spune că proprietarul vine cu cine-va să vadă casa.

— Pentru ce s'o vadă? întrebă englezul; n'am închiriat-o eu?

— Da; înse proprietarul vrea s'o vînză și cumpărătorul vrea...

— Spune proprietarului că-i cumpăr eu casa, să mă lase 'n pace să dorm.

**

Un alt englez pe care aveau să'l spînzure o dată cu un alt condamnat, vîzînd pe acesta că plînge, îi zise:

— «Fricosule, nu ești demn de spînzurătoare!

**

Tot un englez se însurase de curând cu o franțuzoaică și dupe nuntă plecară amîndouă în călătorie. În tren, mireasa se așeză în locul cel mai bun al vagonului. Englezul, care abia găsise loc într'un colț, se apropiă de nevastă-sa, și o întrebă:

— Stați bine acolo?

— Da.

— E moale canapeaua?

— Da.

— Nu te'nboldește nimic?

— Nu.

— Prea bine. Scoală-te, să șez eu.

**

Un țigan se ducea la târg, trăind de capăstru un măgar așa de împovărat, că bietul dobitoc se poticnea mereu și sta să cadă. Țiganul îl lovea cu ciomagul peste spinare, tocmai când trecea pe lângă el subprefectul plășei, care opri trăsura și începu să-i strige:

— Măâ!... De ce'l bați, mă, păcătosule?.. Lasă măgarul în pace, că pui de'ți trage cincî-zeci de frăgători pe dunga spinărei!

Faraonul, speriat, își ceru iertăciune cu căciula în mână, și subprefectul o porni înainte în goana cailor.

Dar dupe ce țiganul se văzu iarăși singur cu bietul măgar, începu să se bocească și să se roage de el:

— Auliū! Magarule! Eu te băteam, si să nu știu că mi-ai fost prieten cu zapciu!

Zetta.

REVISTA MILITARĂ

Organizația actuală

a

ARMATEI GERMANE

Armata germană se compune din armata prusiană, din armata bavareză, din corpul wurtemberges, din corpul armatei Saxone și din divisiunea de Hessa.

Impăratul Germaniei este capul acestei armate.

«Impăratul¹⁾ are dreptul și datoria de a veghia pentru ca, în armata germană, toate corpurile trupelor să fie complete și pregătite de război, pentru ca unitatea să existe și să se menție în organizația, în for-

1) Articolul 63 din Constituția Imperiului.

marea, în armamentul, instrucțiunea și în aptitudinea soldaților, etc. etc.»

Impăratul fixează cifra efectivelor, repartitia contingentelor Imperiului etc.

Din parte-le, toate trupele germane îi datoresc deplină supunere.

El numește pe generali și șefi ai fie-cărui contingent, pe comandanții fortărețelor, și pe ofițerii care comandă trupe ce aparțin mai multor contingente. Impăratul are dreptul a pune sedii într-una sau mai multe provincii și de a muta pe ofițerii diferitelor corpuri.

Suveranii și senatele orașelor libere numesc singuri pe ofițerii contingentelor lor; dar într'u cât privește numirea generalilor, ea e supusă la consimțământul Impăratului.

În același timp, Bavaria are sub acest raport, o situație deosebită. Armata ei este organizată în mod cu totul independent; este adevărat că efectivul ei se fixează printr-o lege a Imperiului; dar bugetul ei este susținut numai de țară. Cu alte cuvinte, acest buget nu este votat de Reichstagul german. Trupele bavareze nu sunt sub ordinul direct al Impăratului, de cât dupe ce se dă un ordin de mobilizare. Organizația lor, formația, armamentul și instrucția sunt în totul dupe sistemul prusian. Regimentele bavareze sunt numerotate deosebit, și, cel puțin acum, poartă uniforma lor, de culoare albastru deschis. Dar se crede că nu va fi pentru mult timp; căci multe din zia-rele germane cer să fie schimbată.

Cele alte state germane și-au regulat situația militară prin convențiuni cu Prusia.

Ast-fel, trupele saxone și Wurtembergeze formează două corpuri de armată independente; dar bugetele lor sunt supuse discuțiunii Reichstagului. Suveranii ambelor țări își numesc ofițerii lor.

Impăratul numește pe Generalul comandant al corpului saxon, dupe propunerea regelui Saxoniei. Regele Wurtembergului numește pe generalul șef al corpului său de armată, dupe ce a obținut consimțământul Impăratului. Precum se vede, este o mică deosebire. Ambele corpuri de armată sunt

organizate prusienește și este o asemănare stabilită între ofițerii acestor două țări și aceia ai Prusiei. Saxonii și Wurtembergezii se disting de Prusieni numai prin oare-care detalii de uniformă.

Cele două Mecklemburguri au încheiat o convenție militară cu Prusia din 1861. Contingentul hetic formează o divizie specială, care este alăturată pe lângă corpul al 11-lea. Trupele meckemburge fac parte integrantă din armata prusiană, de care se disting numai prin cască; în loc să aibă un vultur pe această cască, poartă emblema țerei lor.

Marele ducat de Baden a încheiat o convenție militară cu Prusia în 25 noembrie 1870. Trupele lui formează al 14-lea corp de armată, complectat prin câte-va trupe prusiane. Ofițerii sunt: «*Ofițeri regali prusieni*,» Trupele se disting de prusieni prin armătura cascei și cocarda țerei lor. Ofițerii poartă dragonul și eșarpa în colorile marelui ducat.

Ducatul de Anhalt și micile state și-au încheiat convențiunile lor în 1873.

Marele ducat de Oldenburg și-a regulat situația încă de la 15 Iulie 1867.

Ducatul de Brunswick a făcut asemenea la 1 Aprilie 1886.

Trupele acestor state mici poartă cocardele lor naționale și numai prin ele se disting.

Cât despre orașele libere și cele alte state mici, își au recruții răspândiți prin regimentele prusiane (Lübeck, Hamburg, Brem, Waldeck, Lippe-Detmold, Schaumburg, etc.)

Iată în câte-va cuvinte legea militară germană:

Fie-care german e supus serviciului personal și obligatoriu de la 17 pînă la 45 ani împliniți.

Efectivul actual în timp de pace al armatei germane este de 468,409 soldați. Buge-tul anului 1888 prevede:

19,262, ofițeri.

55,447, sub-ofițeri.

412,960, soldați.

1,777, medici militari.

840, ofițeri plătitori.

641, veterinară.

803, armurieri.

93, șelari.

84,077, cai.

1,456, tunuri de campanie.

În aceste cifre nu sunt numărate :

8,000, voluntari pe un an.

2,500, cadeți.

9,500, geandarmi,

și în fine rezerviștii convocați pentru perioadele de instrucțiune.

Teritoriul german e împărțit în 17 regiuni (Arme-Korps-Bezirk). În regulă generală, trupele fac garnizonă în regiunea din care sunt originare. Se face însă excepțiune de acest principiu pentru trupele gardei (aceasta constituie al 18-lea corp) și pentru acelea ale corpului al 15-lea (Alsacia-Lorena). Acest corp e format din regimente prusiane, badeze, saxone și wurtembergese. Garda se recrutează din regiunile prusiane. Fiecare regiune se împarte în districte de batalion (Sandwehr-Batalion-Bezirk) care, grupate în brigade, formează regimentele de Landwehr (227 districte de batalion de Landwehr).

Corpul de armată se compune, după împrejurare, din 2 sau 3 divizii, din 1 sau 2 batalioane de vânători, dintr'o brigadă de artilerie de campanie, dintr'un regiment de artilerie pedestră dintr'un batalion de pontonieri și dintr'un batalion de tren.

Divizia de infanterie se compune din 2 brigade de infanterie și dintr'o brigadă de cavalerie. În unele cazuri, cavaleria corpului de armată e grupată într'o divizie independentă (în gardă și în corpul al 15-lea). Brigada are 2 sau 3 regimente.

Infanteria germană cuprinde 166 regimente, din care : 127 prusiane, 19 bavareze, 12 saxone, și 8 wurtembergese, cu 513 batalioane din care 396 prusiane, 57 bavareze, 36 saxone și 24 Wurtembergese. Regimentele au câte 3 până la 4 batalioane din câte 4 companii fiecare.

Infanteria mai cuprinde apoi 21 batalioane de vânători din care: 14 prusiane, 4 bavareze și 3 saxone.

Mai cuprinde și batalionul de instrucție, al cărui ofițeri și soldați provin din toate regimentele și care e constituit în toți anii, la un timp hotărât. Regimentele au efectiv ordinar sau efectiv întărit.

În primul caz, batalioanele au câte 22 ofițeri și 526 soldați; în cel de al doilea numără tot 22 ofițeri și 659 soldați. Toată infanteria, pe timp de pace, cuprinde 11,231 ofițeri și 329,173 soldați.

(Va urma).

CURENTUL GREC LA RUȘI

Din timpuri ce mai vechi până la zilele noastre, grecii au înrîurit, în felurite privințe, asupra rușilor, dar această înrîurire s'a observat mai ales în privințele : *religioasă, culturală și politică*.

Cu mult mai înainte de fundarea statului rus, grecii au fost în contact cu bulgarii și serbii—slavii de sud—asupra căror grecii au înrîurit foarte mult, mai ales asupra bulgarilor—vecinilor sei.

Frații *Cyrrill și Methodiū*, de origină greci 1) din orașul *Thesalonic*, foasta capitală a Macedoniei, cu drept cuvânt numiți «apostoli ai slavilor», educați la Constantinopol, în cele mai renumite școli grecești, au tradus mai toate cărțile sfinte din grecește în limba slavonă. Această limbă slavonă, după cum susțin cei mai mulți învățați, era limba vecheă bulgară, iar d-l Ign. Vic. *Iagič*, cel mai renumit profesor-slavist din zilele noastre, fost profesor la universitatea din Petersburg, iar acum la cea din Viena, susține, că limba.

1). Dospre origina fraților *Cyrril și Methodiū* s'au scris multe cercetări de greci, slavi, francezi, germani. Cea mai mare parte din învățați afirmă origina greacă a acestor frați. Slavii—rușii, bulgarii, serbii, parte și polonii și bohemii—afirmă origina bulgară a acestor frați. Mulți din slavii înse sunt de părere, că acești frați sunt de origină greacă ceea ce este mai probabil. Păr.-archimandrit *Genadiū Endecnu*, actual episcop de Râmnic, cunoscut prin mai multe scrieri, susține origina română a fraților *Cyrril și Methodiū*... (Vezi „Crestinismul în Dacia și creștinarea românilor“ București, 1878 pag.....) Unul din argumentele păr. *Genadiū*, este că părintele acestor frați se numea „Leon“, care nume nu pare a fi grecesc... Apoi oare n'au fost imperatori bizantini *Leon filosoful și Leon Isaurul* ? Apoi scriitorul byzantin *Leon Diaconul* ?!...

în care s'au tradus din grecește cărțile sînte de Cyrill și Methodiū, a fost limba slavonică («lingua Slavonica»), care să vorbea prin secolul al 9 dupe Christ de «Sloveni», un popor, carele locuia în actuala provincie Croația,—patria d. Iagič,—aceasta a auzit-o subsemnatul în anii scolari 188³ și 188^{4/5}, la universitatea din Petersburg, la cursul d. Iagič, carele curs este litografiat și se păstrează și la subsemnatul...

Traducerea cărților sînte din grecește în slavonește, de către frații Cyrill și Methodiū, s'a terminat la anul 862 dupe Chr., dupe cum susțin mai mulți învățați, și acest an coincide cu un mare eveniment în sitoria rușilor, anume la anul 862 s'a fundat statul rus, de către Ruric, originar din «Varegia», sau peninsula Scandinaviei de astăzi, numită încă, împreună cu Jutlandia [Danemarca de astăzi], și Nordmannia, în evul mediū. Nordmanii sau Normanzii (adecă oamenii de la miază noapte) au jucat un rol foarte însemnat, cucerind parte din Anglia, Francia și Italia actuală, luptându-se cu Saracinii (musulmanii arabi din Asia), etc.

Ruric (862—879), primul suveran al Rusiei, cu titlu de «mare principe», avînd reședința în orașul Novgorod, la izvorîrea rîului Volhov din lacul Ilmen, purtă un comerț întins, între alte popoare, cu grecii, existînd comunicația pe apă între marea Baltică, atunci numită marea «Varengică», și marea Neagră, numită atunci marea Rusească, prin fluviul Dnipro, carele se varsă în marea Neagră, și alte ape, cari leagă mările Baltică și Neagră. Acea comunicație purta numirea de «drumul de la Varegi la Greci».

Cu varegul Ruric au sosit la Novgorod din Normannia, anume din mica provincie «Rusingia», de unde și-a luat numirea actuala Rusie, căci Ruric, anume Sineus (sau Sinav) și Truvor, din cari Sineus domnea în Belozero (sau Lacul alb), oraș, situat lângă Lacul alb, în actualul guvernământ de Novgorod, iar Truvor — în Izborsc, oraș (acum sat) în guvernământul de Pscov sau Plescov. Ruric a avut, propriu zis, reședința în Nov-

gorod numai de la an. 864, căci 2 ani (862—864) domnea în Ladoga, lângă marele lac de Ladoga.

Anul 864, când «varego-rusul» Ruric întemeietorul dinastiei rusești, care a domnit până la anul 879, s'a stabilit definitiv în orașul Novgorod) este însemnat prin un eve-

1). *Dinastia rusească nu este de origină rusească, ci mai mult germană.* De la Ruric, a căruia origină se referă la rasa teutonică, sau germană, până la 1598, sub Teodor I (1584—1598), carele n'a avut copii, a fost pe tronul Ruriei Dinastia lui Ruric, Boris Godinov (1598—1606), cumnat al lui Teodor I (frate al Irinei soției lui Teodor). a fost descendent al unui murza (principe) tătar. Teodor II fiul lui Boris Godunov a împărțit numai 6 săptămâni din an. 1606 și a fost ucis de Psudo-Dimitrie. Acesta a împărțit aproape 10—11 luni din an. 1606 a fost de origină dubioasă. poate polond. susținută de poloni. Vasile V, (1606—1610), cu familia „Suisky“, era un descendent al lui Vladimir II Monomach (1113—1125). prin urmare se înrudea cu dinastia lui Ruric. Cu Michail Romanov (1613—1645), carele a pus capăt interregului (1610—1613), s'a început dinastia Romanov, domnitoare și acum, Teodor Nic. Romanov (în monarhism patriarh Filaret), părintele lui Michail, a fost nepot al Anastasiei, primei soții a lui Ioann IV cel teribil (1533—1584), penultimul suveran rus din dinastia Ruric, prin urmare se înrudea cu dinastia germană a lui Ruric. Apoi Romanovii se trag de la Andrei Cobilă (eapa), originar din Prusia, fiind emigrat din Prusia în timpul lui Alexandru Nevsky, mare duce de Vladimir, care (Alex. Nev.) a decedat la 1269.

Se susține de unii că familia Romanov carea un timp era cunoscută sub familia de Zachariiev Iuriev-Romanov, nu poate fi de origina germană, căci Prusia în secolul al 13 după Chr. era supusă Poloniei, prin urmare unui stat slav... După Petru I (1682—1725) a împărțit Ecaterina I (1725—1727), care purta familia polondă de „Seavronsky“, fiind servitoare la mareașalul Șeremetev în Riga, când la an. 1710. a văzut-o Petru I la Șeremetev a fost captivat de frumuseța ei și a luat-o de nevastă. Petru II (1727—1750) a fost fiu al lui Alaxiū (fiu al lui Petru I) și nepot al lui Petru I. Ana I (1730—1740) a fost nepoată a lui Petru I, fiică a lui Ioann V (1682—1689), frate a lui Petru I. Ea a fost măritată cu ducele de Curlandia, german de origină. Ioann al VI (1740—1741) a fost nepot al Annei I. fiu al lui Anton principe de Brunsvig și al Annei Leopoldovna, nepotei Annei I (Ana Leopoldovna a fost fiu lui Leopold duce de Brunsvig și al Ecaterinei Ioannovna, sora Annei I și fia lui Ioann al VI. fratele lui Petru I). Elisabeta I (1741—1761) a fost fia lui Petru I și Ecaterina I. Petru III (1761—1762) a fost nepot al lui Petru I (din fia lui) fiu al lui Frederic, duce de Holstein—Hottorp și al Annei Petrovna fia lui Petru I prin urmare nepot de soră al Elisabetei I) pe când Petru II a fost nepot al lui Petru I din fia lui Alexiū și soția lui Alexiū—Sofia fia principelui de Volsenbühel (Alexiū a fost fiul lui Petru I și al Nathaliei Narișkin prima soția a lui Petru I) Ecaterina II (1762—1796) a fost soția lui Petru III și fia ducelui de Anhalt-Zerbst. Paul I (1796—1801) a fost fiu al lui Petru III și Ecaterina II. Alexandru I (1801—1825) a fost fiu al lui Paul I și Maria marea ducesă de Saxa Weimarn. Nicolae I (1825—1855) a fost frate drept al lui Alexandru I din acei părinți. Alexandru II (1855—1881) a fost fiu al lui Nicolae I și Alexandra,

niment mare în starea relațiilor ruso grece. «Rosii» sau Rușii, cari trăiau în Constantinopol, ocupându-se cu comerțul, au fost parte ucisă, parte făcuți sclavi, din cauza că erau datori guvernului și persoanelor private,—aceasta din cauza mai mult a unei nedomiriri. Despre cele întâmplate cu Rușii din Constantinopol s'a dus vestea până la Kiev, unde domnea ducii varegi *Ascold* [sau *Oscold*) și *Dir*, foști în suita lui *Ruric*. Acești principii din Kiev cu o flotă puternică, dupe acel timp, în luna Maiu, anul 864. au început a distruge, în mod barbar, împrejurimile Constantinopolului, au ajuns până la zidurile acestei renumite capitale a imperiului roman de răsărit. Imperatorul byzantin *Michail*, era cu armata în Syria, unde era război între greci și musulmani. Patriarch atunci era în Constantinopol renumitul *Fotii*, carele îmbărbătea pe cetățeni contra «rossilor»—berbari, și atunci a pronunțat două homilii (cuvinte) celebre ale sale cu ocazia invasiunii «rossilor» Rușii au fost biruiți de greci, izgoniți de parte, iar *Ascold* și *Dir*, în anul 865 nu numai s'au făcut amici ai grecilor, dar încă au primit christianismul, sub forma ortodoxiei, de la greci. Atunci s'a creștinat și o parte din locuitorii orașului Kiev. *Ascold* s'a numit din botez «*Nicolae*», iar *Dir*—«*Ilie*». Cu ocazia tractatului de pace, între

ruși și greci, s'au trimis la Kiev din Constantinopol episcopul grec *Alexii* și doi preoți *Athanasii* și *Cyrill*. Ultimul a fost episcop la *Catana*, în Italia, mai pe urmă. S'au construit în Kiev două biserici, din cari una a sf. *Nicolae*, iar alta, a sf. *Ilie*. Ultima, cea mai vechiă biserică din Kiev, a fost restaurată, în timpii moderni, și există și acum, ca și cea a sf. *Nicolae*, zidită la mormântul lui *Ascold*. În apropiere de fluviul *Dnipro* și laura «*Pețersca*».

Creștinismul n'a putut prinde însă rădăcinii în Kiev, din cauză că, pe la anul 875, a venit asupra Kievului omul de încredere al marelui principe *Ruric*, anume *Oleg*, numit «înțeleptul», care a fost succesorul lui *Ruric* pe tronul Rusiei. Acest *Oleg* a ucis pe *Ascold* și *Dir*, stăpânitorii Kievului, în modul cel mai perfid, și el însuși apoi a început războiul crâncen contra grecilor, asediând Constantinopolul, care războiul s'a continuat și finit abia sub *Igor*, succesorul lui *Oleg* fiul lui *Ruric* (*Oleg* era unchiul al lui *Igor* după mamă, *Oleg* neavând copii, iar *Ruric* având un singur fiu pe *Igor*), anume la an 945, când au încheiat pace grecii cu rușii la Kiev, unde trimișii greci jurau în biserica sf. *Ilie*, pe când rușii se închinau idolului *Perun*. Creștinismul a rămas tot religiunea minorității rușilor până la an. 957, când marea principesă *Olga*, soția și succesoara lui *Igor*, s'a botezat la Constantinopol, de către patriarchul *Polieuct*, fiindu-i naș imperatorul *Constantin Porfirogenitul*, cunoscut scriitor byzantin din secolul al 10 dupe Chr. *Olga* s'a numit din botez «*Elena*», poate că nașa i-a fost împărăteasa *Elena*, soția lui *Constantin Porfirogenitul*. Dupe moartea mamei princesă *Olga*, fiul și succesorul ei, sub *Sviatoslav* I, păgânismul iarăși a triumfat asupra creștinismului în Kiev, căci *Sviatoslav* era un păgân înfocat, purtând toată viața războaie cu grecii și bulgarii creștini, precum și cu *Pecenegii*. Cu grecii s'a luptat sub imperatorul *Nicefor Foca*, pe carele l'a biruit și sub *Ioann Zimischiu*, fiind el, *Sviatoslav*, biruit, a făcut pace, înapoiind grecilor cea parte din Bulgaria dunăreană cu orașele *Do-*

princesa de Prusia, sora dreaptă al lui *Wilhelm* I împăratul Germaniei decedat la 1888. *Alexandru* III (1881 până în prezent) este fiu al lui *Alexandru* II și *Maria*, marea ducesă de *Hessa-Darmstadt*, cu familia de *Battemberg*. *Alexandru* III este căsătorit cu *Maria*, fia lui *Christian* al IX, rege de Danemarca, soră cu soția principelui de *Wallas* al Angliei, și cu *George* regele Greciei... Așa dar, după cele expuse aci, se vede în mod lămurit, că dinastia rusească este de origine germană, mai ales după *Elisabetha* I, adevărată de la 1761. Din o mulțime de suverani, cari s'au succedat pe tronul Rusiei, în timp de o mie douăzeci și șase (1026) ani (862—1888), numai doi au fost de origine tatară, anume *Boris* și *Theodor* II *Godunov* (1598—1606), doi de origine polonă presupusă, anume *Pseudo Dimitrie* (1686) și *Ecaterina* I (1726—1727), din cari *Dimitrie* purta titlu de rege, iar *Ecaterina* I titlu de imperatrice. Restul de suverani ai Rusiei, purtând titlu de mare principe, rege și imperator—au fost mai mult sau mai puțin de origine testonică sau germanică, atât în linia bărbătească cât și femească. Toate aceste sunt stabilite după date pozitive, recunoscute de lumea învățată.

rostol (Silistra), *Marea-Preslavă* (Kiustendil din actuala Bulgaria), pe care o cucerise sub Nicefor Focă.

(*Va urma*).

George P. Samurianu.

MIRON COSTIN

SCHIȚĂ

asupra

Timpului, vieții și operelor sale

Limba și stilul lui Miron Costin¹⁾

Limba lui Costin nu se deosebește mult de cea de azi. Ori-cine poate, fără greutate, să înțeleagă ceea ce citește în el. Transformațiunea pe care limba noastră a încercat-o în veacul nostru și cu deosebire dupe la 1830 încoace, prin multiplele și variatele încercări de filologie fantastică a unor bărbați, de-almintrelea meritoși — această transformare a introdus în limbă o sumă de termeni noi tehnici și a produs oare-cum o limbă literară, artificială, a lăsat în același timp existența unui substrat lingvistic care s'a menținut în popor și care se regăsește și în Costin, ca în toți cronicarii.

Găsim în cronicile lui Miron cuvinte cu înțeles deosebit de cel de azi. Așa este: *om subțire* = *om fin*; *amestecături* = *turburări*; *cărți*²⁾ = *scrisori*; *domn* = *boier* sau *nobil*, *boală neașezată bine* = *nesfârșită*; *împărechiată* = *desbinată*; etc.

Acest din urmă cuvânt, care azi are un sens diametral opus cu cel vechi, îl găsim cu această din urmă însemnare pînă pe la sfîrșitul veacului XVIII și primele timpuri ale veacului nostru. Intr-o carte cu titlul: «*Pilde Filosofești...*» traduse și tipărite³⁾ la 1783, găsim la pag. 3 următoarele rînduri:

¹⁾ În numărul trecut la epigramă s'a strecurat o eroare; s'a pus *Nu însă*, când trebuia *Ntr'însa*.

²⁾ Sensul acesta al cuvîntului carte există pînă azi în Ardeal.

³⁾ *Pilde filozofești* care s'a tipărit acum a doua oară, în zilele prea luminatului domn Io. Nicolae Constantin Caragea Voevod, cu cheltuiala iubitorului de Dumnezeu Kiriū Kir Filaret, episcop al Râmnicului în sfînta episcopie a Râmnicului. La anul de la Hristos 1783.

» Nepriceperea și netrebnicia nasc **împărechieri** și între rudenii.»

Numele proprii au o formă de multe ori foarte schimbată față cu cea de azi. Ast-fel găsim: *Avstria* în loc de *Austria*; *Jigmund* în loc de *Sigismund*; *Elisafta* în loc de *Elisabeta*; ș. a.

Aflăm apoi expresii cari azi au eșit din uz, precum: *zăbovită vreme* au *împlinit* = *au așteptat*; *puțin necăzînd în mâna Turcilor* = *puțin fu de nu a căzut în mâna Turcilor*; *au stătut* = *a domnit*; *au dat jos de pre cal* = *au descălecat*; *buluc de oaste* = *parte de oaste*; *sabiea se încrunta* = *se împălînta*; *a anilor vrîstă*; = *vîrstă* etc.

Sînt forme gramaticale deosebite de cele de azi, cum: *copilandrec* = *copilandru*; *sfa-turile a de ambe părțile* = *ale ambelor părți*; *luiși* = *pentru el*; *intratul* = *întrarea*; *stătătoare* = *statornică*; *cie* = *acea*; *ciște* = *aceștia*; *purcesul* = *plecarea*; etc.

Întrebuințează infinitivele lungi în locul celor scurte: mai cu greu mi-au fost *a scriere*; *a mîncare*; etc.

Găsim adesea *h* în loc de *f*, precum: *hier*, *hierbinte*; etc.

Perfectul simplu îl întrebuințează mai rar, și mai mult la singular; preferă pe cel compus.

Gramatica nu prea e strict păzită în ce privește acordul verbului cu subiectul în număr. Aceste greșeli au ținut și în veacul nostru, pînă târziu. Bălcescu, de pildă, pune foarte adesea subiectul în plural și verbul în singular. Eliad zicea:

Sglobii sărînd viței la uger *alerga*.

Pe lîngă aceasta găsim pluralul în locul singularului la verbul *a avea* și la timpurile compuse cu el de la alte verbe: *că au zis domnul...* obiceiul eare durează și pînă azi în Moldova.

Fraza lui Miron Costin este rătădă, are ritm; adeseori se poate zice că este prea frumoasă. Perioadele însă sînt lungi și nu destul de limpezi. Partea aîntîia a periodului e foarte lungă, în deobște, iar cea din urmă scurtă; așa în cât se strică oare-cum armonia frazii.

De multe ori fraza lui este cam artificială, cam dupe calapodul latinesc, punând subiectul și verbul în urmă sau subiectul în urma predicatului. Ecs: «una dupe alta veste viind...»³⁾ «Sânt căzaci de neamul lor Ruși...»⁴⁾ etc.

Găsim adesea construcțiuni așa de ciudate, în cât ca să le lămurim trebuie să le facem o adevărată traducere. Ast-fel e: «Țara muntenească într'acestași an, vara, la mari răutăți erea de Turci.»⁵⁾ Noi am zice: Țara muntenească suferi în vara acestui an mari răutăți din partea Turcilor.

Sau: «Cu adoua ispravă de Domnia țării muntenești, au socotit Vasile Vodă cu altă cale...»⁶⁾ adică: Venind a doua oară pe tronul țării Muntenestei a socotit Vasile Vodă că e bine să urmeze altă cale.

Frazele scurte sînt rare și mai ales se găsesc la câte o concluzie sau la câte o reflecție parentetică. Es: «Fost'au răsipa oștilor leșești și perirea lui Gaspar Vodă în anul 7129.»⁷⁾ — «Dacă s'au așezat Alexandru Vodă la scaun (lupul pērul schimbă, nu hirea) tot pre acea cale etc.»⁸⁾

Perioadele, ziceam, sînt lungi și cam obscure. Iată un exemplu: «Era pre acele vremuri Vizir anume Tabani Buiuk, carele ținea cu Vasile Vodă și Pașa de Silistra iar așa; și numai să scoată pe Mateiu Vodă se puse cu toată voia, și fără știrea împărătească eșiau isprăvi de la Vizirul de domnia țării Muntenestei lui Ioan Vodă, feciorul lui Vasile Vodă; cum și atunci, dacă au văzut Vizirul împiedecate isprăvile d'ânteiu de Silihtrarul, au făcut altele la singur pasa de Silistra să ducă el singur pre feciorul lui Vasile Vodă în scaunul țării Muntenestei; care lucru apoi au mâncat capul Vizirului, oblicind împărăția, pren Silihtrarul, rēsboaiiele și rēsboaiiele de sânge între domni de unde se pogoară.»⁹⁾ Acest

«period, monstru de lungime, ar fi putut fi despărțit în mai multe fraze mici, cari ar fi dat și mai multă armonie și ar fi exprimat ideile într'un mod mai clar.

Esemples de acestea abundă, din nenorocire, în scrierile lui Miron Costin.

Intrebuințarea și așezarea rea a pronumelor face multe din frazele lui obscure. Așa este una: «...și cu câți-va boierii, între cari erea și Nistor Urechie, tatal lui Grigore Urechie, care s'au pomenit că au scris leatopiseșul țării pînă la Aron Vodă.»¹⁰⁾ Această frază și anume «care» acela a dat naștere unei discuțiuni mari între cei ce susțin că *cronica lui Urechie* este a lui Grigore Urechie și cei ce susțin că e a lui Nestor Urechie. Dacă Costin ar fi întrebuințat acel pronume în mod preciz, tot incidentul se închidea și nu se mai putea reporta acel «care» de către unii la Nestor și de către alții la Grigore.

Iată încă o frază ciudată: «Leșii încă să facă rēsboiū nu erea putere»¹¹⁾ adică: nici Leșii n'aveau putere să facă rēsboiū.

Chiar prima frază din cartea descălecatului este un exemplu puternic de această topică nenaturală limbii noastre. «Inceputul țerilor acestora și al neamului moldovenesc și munteneș și în țerile ungurești cu acest nume *români* pînă astăzi, de unde sunt veniți întru aceste părți de pământ a scrie multă vreme la cumpenă au stătuț cugetul nostru.» Asta am traduce-o noi așa: Multă vreme au stătuț la cumpenă cugetul nostru a scrie începutul acestor țeri și al neamului moldovenesc și munteneș și din țerile Ardealului ce au numele de *Români* pînă astăzi, adică a scrie de unde sînt veniți în aceste părți de pământ.

Nu mă pot întinde mai mult asupra acestui punct, căci nu vreau să ies din cadrul unei schițe.

Voiu trece de la această parte, mai mult gramaticală, la stil propriu zis.

Gheorghe Adamescu.

(Va urma)

³⁾ Cap. XV. pag. 319. Tom. I. Ed. Cogălniceanu. II.

⁴⁾ Cap. XV. pag. 313. Idem.

⁵⁾ Pag. 252. C. II. — 2.

⁶⁾ Pag. 306. C. XV. — 2.

⁷⁾ Pag. 275 C. VII. — 5.

⁸⁾ Pag. 292. C. XII.—1.

⁹⁾ Pag. 306. C. XV.—1.

¹⁰⁾ Pag. 261. C. V. — 1.

¹¹⁾ Pag. 273. C. VII.—4.

CIOCOII VECHI ȘI NOUI

S A U

CE NAȘTE DIN PISICA ȘOARECĂ MĂNÂNCĂ

ROMAN ORIGINAL

de

Nicolae M. Philimon

(Urmare)

După șase luni de lupte gigantice în contra dificultăților de tot felul, societatea isbuti a pune în scenă *Mahomet* de *Voltaire*, cu luxul și îngrijirea putincioasă în acei timpî.

Piesa în fine, reuși de minune. Publicul, acusat astă-zî că nu este în stare să înțeleagă producțiunile clasice, se entusiasmase atât de mult, în cât cerea prin manifestări sgomotoase reproducerea piesei.

Junii elevi ce se distinseseră în această piesă aũ fost: Nicu Andronescu în rolul lui Mahomet, Ioan Curie într'al lui *Zopir*, Diamandi Nicolae a jucat bine pe *Zeid* și Ralița Mi-chăileanu pe regina *Palmira*; dar inamicii românilor, prevăzând moralitatea și patriotismul ce putea să inspire asemenea piese în inima poporului, întrebuițară toate mijloacele și suiră pe scenă comedii și farse imorale care conrup spiritul și inima¹⁾.

¹⁾ Iată ce zicea în această materie răposatul B. Catargiu într'un articol făcut în urma represintării dramei: *Misantropia și Pocăința de Cotebue*:

„Lăsați dar, voi fii ai acelor mari domnitori ai lumii, lăsați bufonăria și satira pe seama acelor suflete înghiesute, pe seama acelor duhuri sărace. Părinții voștri aũ fost mari, și voi nu puteți fi mici — Vreți ca actorul român să arate ceea ce este? Fă-l să trăiască în elementele strămășilor săi. Slava, Amorul, Generositatea, Patriotismul, Răsbunarea, Trufia, Drep-tatea, iată ce-i trebne lui ca să fie mare. Dăi tragedii săngeroase și drame scrise cu lacrimi, și le va juca bine. Nu-i da farsă, că el nu știe să fie bufon; el n'a știut a se slugări și a se maimuți. Nu-i veți vedea nici odată să-și știe rolul, pentru că nu-i place nici în glumă a fi măscăriciu.

„Priviți teatrul ca o școală de morală, și veți afla pe actori mândri de a fi profesorii norodului, și veți vedea și actori buni. Faceți pe actorul român să meargă, singur îmbulzit de sine, înecat în lacrimi pe ambonul său, să învețe, să îduplece, să misce inimile, să se simtă fericit și mândru de profesia sa. Nu-l țirîți în silă a-i pune peruca bufonului în cap. A-l face o caricatură și a-l umili spre a se scâlmba înaintea unui public, care și el e tot român, și singur nu știe pentru ce nu-i plac scâlmbăturile.

„Acesta este misterul teatrului socotit în adevăr. Rata lui însemnare, și ast-fel a fost socotit și între cei vechi.

B. Catargiu.

Efectul moral ce produse reprezentarea lui Mahomet fu necalculabil: venitul societății filarmonice se înzeci; numărul membrilor ei se ridică pênă la șapte-zeci individe. între cari figuraũ cei mai nobili și mai inteligenți bărbați ai societății noastre. Entusiasmul merse așa departe în cât unii dintre asociați, și chiar dintre particulari în sacra și patrio-tica lor esaltare, începură a dota societatea cu donațiuni testamentare¹⁾. Dar inamicul cel neîmpăcat al fericirei noastre, vezënd toate aceste mărinoase aspirațiuni ale românilor către civilizare, ațîță mai înteu gelosia între capii societății, apoi între I. Câmpineanu și Principele Domnitor, iar după aceia, prin corupțiune și intrigă, reuși a distruge acea societate, care de ar fi axistat până acum, negreșit că arta dramatică și literatura noastră ar fi ajuns la mare grad de cultură.

Mărul discordiei care aduse această nenorocire, fu o medalie de aur proiectată de societate, a se da prin vot membrilor societății cari ar fi meritat mai mult. Se zice că Câmpineanu, ar fi dorit să i se dea numai lui acea medalie, și de aceia începuse a lua ton de dictator: pe de altă parte iarăși principele Ghica, vezënd cu ochii rău crescînda popularitate a Câmpineanului, și temîndu-se a nu ajunge printr'ensă la tron, aduse lucrurile ast-fel, în cât I. Eliade și C. Aristia își deteră dimisiunea, și printr'aceasta totul se spulberă în vînt.

Puțin ceva mai în urmă, se făcură noi încercări pentru reînființarea societății Filarmonice. C. Aristia fu însărcinat cu această lucrare. El conduse lucrurile cu mare silință și amor propriu; vezënd însă că teatrul și literatura erau numai un pretext, iar adevăratul scop era intriga politică, se retrase.

După trecere de cât-va timp, iarăși începură a se ivi simptome pentru redeschiderea teatrului național. De astă dată însă Domnitorul însuși se pusese în capul întreprinderii, ca scop, — după mărturisirea contemporanilor — de a paralisa influența Câmpineanului.

¹⁾ C. Mauu dete primul semnal, înzestrând societatea cu două mii galbeni, cari înmulțindu-se prin dobânzi, credem că se vor fi întrebuițat la clădirea teatrului.

neanului și a surpa tot de odată și teatrul.

Spre împlinirea acestui scop, chiamă iarăși pe C. Aristia, și îi propuse Direcțiunea Theatrului cu salariu de galbeni cincizeci pe lună și tot venitul reprezentațiunilor. Este însă un proverb, care zice: «Cine s'a fript cu ciorbă se teme și de iaurt».

Bietul Aristia se fripse de două ori cu ciorbă, și ceia ce i se oferia acum, nu era nici iaurt, nici apă rece. Spre a scăpa dar, de această nouă amăgire, ceru de la Domnitor să i se dea înscris de ofertele ce îi făcuse.

Această dorință nu se împlini de domnitorul sub diferite pretexte, între care intra și acela, că nu voește să se declare pe față protector al teatrului, ca să nu atingă susceptibilitatea Câmpineanului.

Aristia primi și se fripse pentru a treia oară, caci după suirea pe scenă a lui *Saul* de *Alfieri* cu un succes gigantic, în care se distinse foarte mult junele Curie, începură persecuții indirecte cari aduseră căderea definitivă a teatrului¹⁾.

La anul 1844—1845 Constantin Carageali, elev al lui Aristia, părăsi capitala Moldovei, unde întreprindea arta dramatică cu mare succes, și însoțindu-se cu C. Michăileanu, și prin concursul d-lor Anesti Cronibace, Lăscărescu, Ralița Stoenescu și Caliope Carageali, deschiseră iarăși theatru²⁾.

CAPITOLUL XXI.

Femeia a scos pe om din raii

Lectorii noștri cunosc planul lui Păturică și al Duduchi de a ruina pe fanariotul, n'au însă nici o idee despre ingenioasele lor mijloace prin care își puneau în lucrare întunecoasa lor intențiune. Este dar de datoria noastră a da aci câte-va probe despre vicleniile acestor doi șireți.

Cunoaștem cu toții că, luxul este cel mai

¹⁾ Cea mai mare lovire dată teatrului, fu oprirea lui Momolo de a mai închiria sala pentru reprezentații Române.

²⁾ Nu vom zice nimic despre progresul său regretul ce a făcut teatrul sub direcțiunea lui Carageali, ca să putem vorbi mai pe larg în romanțul „Ciocoli Noii“, despre tot ce s'a petrecut în theatru până în ziua de astăzi.

teribil agent al corupțiunei: pentru dânsul femeia cea mândră și ușure de minte, calcă în picioare credința jurată soțului ei, vestește onoarea sa și a familiei, își face copii nefericiți, cade în ura și disprețul societății, în fine face totul și se perde în prăpastia celor mai mari crime.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE

În editura librăriei *Alphonse Lemere*, 27 Pasage Choiseul 27, Paris, a apărut:

Lettrès sur l'Inde (A la Frontière Afghane), de *James Darmesteter*, un volum de peste 360 pagini, tipărit elegant pe hârtie de lux.

D-nul James Darmesteter, însărcinat cu o misiune filologică de către Ministerul Instrucțiunei Publice, a petrecut în India aproape un an, în care timp a studiat multe din firea stranie a Indienilor atât de variată în obiceiuri. El face istoria acelor mici popoare, — unele supuse Angliei, altele libere și vecinic în luptă, — ajutat fiind în studiul său numai de cântecile lor populare. Singurul mijloc de publicitate între indienii, este poezia populară așa că toate faptele însemnate sau neînsemnate și-au avut poezii lor, cari le-au cântat și le-au făcut ast-fel cunoscut celor alți. Și acolo, ca și în cele alte state ale Europei, este gazetărie, dar gazetăria lor e făcută în mare parte de indienii cari au primit o educație englezească superficială.

D-ul Darmesteter, pe lângă un sruidiu amănunțit bazat pe documente, a căutat și prin sine însuși să vadă, să cântărească și să judece pe indienii; ast-fel că lucrarea d-sale e plină de descrițiuni frumoase, caracterul și moravurile lor. Sunt descrieri și înșiruirii de fapte în această carte, care te pun în uimire și te transportă în fața unor oameni de-al căror fel de viață nu ți-ai închipui nici-odată.

Pe lângă că e instructivă, are și un ca-

racter distracțios, așa că credem a face o adevărată plăcere cetitorilor noștri recomandându-le să citească cartea d-lui Darmesteter.

Prețul volumului este 3 lei și 50 bani.

* *

Au mai apărut :

Anuarul pentru Israeliți, de d-nul M. Schwartzfeld, pe anul 1888—1889. Conține multe materii interesante. Prețul volumului 3 lei; ediția de lux : 5 lei.

și **Analele Societății istorice Iuliu Barasch**, anul al II, broșura I.—Broșura a II-a fiind sub presă, va apare în curând. Ambele costă : 3 lei, ediția de lux : 6 lei. Se poate procura, trimițând costul la sus zisa societate.

* *

Petit guide français-allemand, à l'usage de l'officier, de A. Veling, căpitan de infanterie, profesor la școala de aplicație de artilerie și geniu. — un volum în 32, legat în pânză, cu prețul de : 2 lei.

Această carte coprinde toate lamuririle trebuincioase unui ofițer care ar avea trebuință în Germania. Este împărțită « în trei diviziuni » *Intăia*, este un manual de convorbire și conține toate cuvintele uzuale și toate cestiunile indispensabile. *A doua parte*, tratează despre organizația armatei germane. *A treia*, coprinde modele de tablouri statistice.

Cartea d-lui Veling poate servi ca o bună călăuză și ofițerilor noștri, mai ales acelor care doresc să aibă idee clară asupra organizației armatei germane.

CORRESPONDENȚA NOASTRA

Spre a nu face cheltueli cu corespondență, mai ales pentru acei din d-nii abonați care nu și achită abonamentele la timp, ne-am hotărât a deschide pe această pagină a fie-cărui număr din revistă rubrica cu titlul « Corespondența noastră. » Sperăm că ast-fel d-nii abonați și colaboratori își vor primi corespondențele la sigur și ne vor pricepe mai lămurit. Deci :

D-lui Locot. Chr. G. — Braila. — Așteptăm !

Alt-fel .....

» S. Locot. C. P. S. — Pitești. — Scene din

viața militară : Nu ! — Despre indemnitate : Poate !

» *M. Dem. revizor.* — Bârlad. — De când dormi, n'ai visat nimic ?

» *Locot, I. N. I.* — Calafat. — N'a mai rămas nici o scîntee prin cenușă ?

» *Chrisocoides.* — Braila. — In numărul viitor, vă vom scri mai lămurit.

CROMOGRAFUL-ALB

Este un aparat cu care se pôte tipări ori-ce scriere necesită a se reproduce în mai multe exemplare. Pôte tipări circulații, anunțuri, programe, etichete, conturi, facturi, adrese, buletine, planuri, desemnuri, **Cărți de vizită** și ori-ce alte scrieri, fără nici o greutate și în cele mai eține condițiuni, așa în cât nu mai e nevoie să alerge cine-va la tipografie, de cât pentru lucrări eminamente de mare tiraj. Este indispensabil tutulor cancelariilor publice și particulare, posedând deja de la cele mai multe autorități certificate de mulțumire. Se recomandă mai ales d-lor comercianți, ingineri și direcțiunilor de școli, care, în lipsă de copisti pot găsi marî avantaje în Cromograful-Alb.

Cromograful-Alb — producțiune română, cel mai perfecționat din câte s'au inventat, — se poate efectua în ori-ce mărime, dupe comandă, și se trimite, imediat după primirea costului, în ori-ce localitate a țerei.

PREȚUL FORMATELOR

Format No. 1 în mărime de o colă de hârtie : 18 Lei

" " 2 " " " 1/2 " " " 10 "

" " 3 " " " 1/4 " " " 5 "

Un kilo pastă de rezervă, păstrată în cutie : 5 "

O sticlută de cernelă chimică violetă . . . 80 b.

O sticlută de cernelă chimică colorată . . . 1 leu

Sunt cerneluri de tôte culorile : verde, galben, roșu, albastru, negru, etc. a câte un leu sticlută. Se pôte imprima cu ele ori-ce desemnuri în culori, mai ales hărți și planuri.

Pastă de rezervă nu se vinde de cât cumpărătorilor vre-uneia din formatele No. 1 sau No. 2.

DEPOSITUL. Numai la *Administr. Revistei Literare, Strada Regală No. 4, București.* unde se trimite direct comanda și banii.

Cine primește două numere consecutive din **Revista Literară**, se consideră ca abonată, și prin urmare este rugat a înainta costul abonării la administrațiune.

Persoanele cari nu doresc a se abona, sunt rugate a înapoia numerile imediat la primirea lor, căci la cas contrariu li se va pretinde plata lor.

Administrația.